

Решени да направимо заједнички нови почетак за наша два народа,

поллазећи од наслеђа мржње, сукоба, прогона, ратова и страдања,

опредељени да наставимо дијалог са представницима власти у Приштини и дођемо до заједничког решења које ће обезбедити трајни мир, сарадњу и уважавање,

усмерени на потребу обезбеђивања пуне слободе кретања и протока робе, капитала и услуга, решавања имовинских питања, културне размене, заштите културне баштине, сарадње образовних и здравствених система, академске заједнице, спорта и медија, као и тужилаштва и полиције,

доносимо:

ПРЕДЛОГ ДЕКЛАРАЦИЈЕ О ПОМИРЕЊУ СРПСКОГ И АЛБАНСКОГ НАРОДА

Стабилизовање односа Срба и Албанаца је најозбиљнији корак у правцу стварања трајног балканског мира. Садашњи политички и историјски моменат стога изискује стрпљиво и дугорочно решавање, а никако брза решења која прете да изазову сукобе на Балкану. Једнострана решења размене територија довела би до даљих захтева за променама и других граница и одвајања територија балканских држава, уз велику опасност да поново сведочимо прогону становништва, сукобима и ратовима.

Сведоци смо да власти, у Београду и у Приштини, до сада, упркос међународној подршци, нису до сада постигле стандарде у остваривању људских и мањинских права, пуне слободе кретања, економске сарадње, владавине права, борбе против корупције и организованог криминала, као што нису ни зауставиле етнички мотивисано насиље. Грађани Косова и Метохије свих националности и даље живе у изолацији, сиромаштву и бесперспективности, између уских ивица територије заробљене криминалом, политичком корупцијом и говором мржње – то је последица погрешних политичких одлука које су у прошлости доносили Срби, Албанци и међународна заједница.

Тренутни “status quo” не доприноси побољшању ситуације и, једнако као и идеја о етничком разграничењу, служи једино владајућим политичко-криминалним структурама у Приштини и Београду да наставе са подстицањем етничких тензија ради што дужег останка на власти. Не видимо могућност помирења два народа и решавање косовског проблема без мирне смене две отуђене олигархије са власти, и у Приштини и у Београду.

Уместо помирења, кривицом политичких елита, али и несмотреним поступцима дела међународне заједнице, досадашњи процес је довео само до повећања нетрпељивости и неповерења између два народа. Недопустиво је да се процес нормализације односа и помирења два народа у југоисточној Европи своди на тајне преговоре два председника уз подршку дела међународне заједнице, њихове политичке и финансијске аранжмане, бесмислене прес конференције, измишљене и договорене сукобе, медијска хушкања, подизање тензија и јефтине и приземне популистичке поруке против припадника другог народа, са циљем сакупљања политичких поена.

Насупрот томе, декларацијом и поступцима који из ње произилазе желимо да искажемо политичку вољу у изградњи поверења између два народа у циљу осигурања дугорочног помирења српског и албанског народа, позваних да дају одлучујући допринос ствари мира и сарадње на балканском полуострву.

Трајна нормализација мора да се постави на темељима сарадње српске, косовско-метохијске и међународне (ЕУ и УН) администрације. Циљ те сарадње је нормализација живота, решавања имовинских питања, заштита мањинских народа, слобода кретања људи, робе, капитала и услуга, културне размене и заштите културне баштине, сарадња здравствених и образовних институција, као и пуна сарадња тужилаштва и полиције - у сврху обезбеђивања трајне стабилности у овом региону.

Уместо празних речи и споразума који данас не значе ништа, сматрамо да треба потписати документ који ће обавезати власти у Београду и Приштини и међународну заједницу, да раде на помирењу и побољшању стања у интересу грађана свих националности на Косову и Метохији.

Представници Срба и Албанаца се обавезују да ће, уз помоћ УН и ЕУ, радити на помирењу два народа, успостављајући сарадњу на свим нивоима. Обавезују се да ће активно промовисати светле историјске примере људскости представника оба народа, промовишући појединце који су спашавале и штитиле припаднике другог народа током бројних ратова на нашим просторима.

Желимо да пронађемо јединствено решење за сва отворена питања и створимо простор разумевања, помирења и мира, без даљег јачања отровног наслеђа мржње, реваншизма и неправде. Спремни смо да дођемо до решења, поштујући право обе стране на сопствени поглед и разумевање статуса Косова и Метохије.

Због свега изнетог, Декларација о помирењу српског и албанског народа предвиђа усвајање следећих Протокола:

Протокол о успостављању функционалне сарадње безбедносних и правосудних система Србије и Косова и Метохије

Успоставиће се пуна сарадња између безбедносних и правосудних институција и размена информација у вези са кривичним делима и починиоцима, укључујући и оне који покушавају да избегну правду кријући се на територији под контролом Београда или Приштине. На овај начин желимо остваривање кључних помака у јачању владавине права. Такође, неопходно је решити и случајеве ратних злочина, уз расветљивање судбине несталих током сукоба 1997 – 1999. Радићемо на проналажењу и утврђивању судбине свих несталих грађана, без обзира на националност жртава. Пуном вером ћемо радити на размени доказа, сведока и другог материјала, који треба да доведе до ефикасних оптужница против свих за које се сумња да су током ратних сукоба починили ратне злочине и тиме укаљали име свог народа. Успостављајући институционалну сарадњу правосудја и полиције ми уклањамо главни извор системске корупције, организованог криминала, као и финансијске аспекте као савезнике сваког екстремизма и национализма.

Протокол о слободи кретања

Пуна слобода кретања грађана Косова и Метохије је посебан задатак ради уклањања свих постојећих баријера. Са намером да то остваримо обавезујемо се да ћемо поједноставити административне процедуре за кретање особа које поседују лична документа косовских институција на читавој територији, укључујући и транзит. Овакав приступ подразумева добру веру у решавању и других отворених питања која утичу на слободу кретања.

Међународна заједница треба да прекине политику изолације грађана Косова и Метохије, дозволи безвизни режим и помогне успостављању стабилне демократије и тако заиста допринесе решавању косовског спора.

Протокол о решавању имовинских питања

Имовинска питања предуго остају нерешена, стварајући тако неповерење у систем и у намере припадника другог народа. Спремни смо да системски, заједнички, решимо хиљаде нерешених имовинских случајева и узурпирани приватне, државне, друштвене и црквене имовине. У том смислу, потребно је покренути посебну рунду будућих преговора којом би се решило питање државне, приватне и црквене имовине на Косову и Метохији, уз потребу да се ради брзо и избегну непотребне административне препреке, као и једностране инсистирања на формату сукцесије, јер то прејудуцира статусно виђење а не решава проблем. Успоставићемо заједнички механизам који би брзо решавао питања имовине на основу писаних доказа, уговора, извода из катастра и владавине права. Посебно ћемо решити питање системског обезбеђивања буџетске помоћи Косову и Метохији, евиденцију корисника и јасно дефинисана поља улагања. Изражавамо спремност да посебним Протоколом решимо проблем енергетике и великих привредних система на Косову, који су у овом тренутку у двојном статусу или без јасне дефиниције коме припадају и ко њима управља, али на основу доказа о улагању и власништву.

Протокол за успостављање економске сарадње

Овим протоколом ће бити обезбеђен систем мера за слободан тржишни простор и проток робе, услуга и капитала. ЕУ треба да успостави механизам контроле и надзора, и то над радом инспекцијских служби, поштовања тржишних правила и системом финансијске контроле.

Посебно би требало успоставити систем управљања ресурсима и механизме активирања привредних капацитета на Косову и Метохији. Сматрамо важним да међународна заједница направи модел инвестиционих улагања за привредни опоравак. На овај начин бисмо добили једноставну и лаку могућност инвестирања, обезбеђивања посла људима, као и ред на тржишту рада, здравствених услуга, протока роба и слободно тржиште које би својим законитостима у први план ставило потребе људи и привредника, а не интерес политичких партија и политичко-тајкунских центара моћи. Заједнички интерес видимо као ефикасан начин превазилажења етничких анимозитета. Овај процес би морао бити под надзором и контролом ЕУ, користећи искуства развијених земаља чланица и имплементацију стручних тимова.

Протоколом би се уклонила свака административна, царинска, пореска, препрека која је успостављена ради тихог трговинског рата два ентитета и уз помоћ међународне заједнице, исправила бројна нерешена питања која оптерећују односе два народа.

Протокол о сарадњи академских заједница, установа културе, спорта и медија

Овај протокол такође подразумева координацију међународне заједнице, уз помоћ невладиног сектора. Подразумева је дугорочни посао успостављања сарадње између школских система, институција културе и медија. Подразумева заштиту споменика културе и културне и религијске баштине, изградњу јаким образовних институција и успостављање стабилног и независног медијског простора, као и веродостојног, а не послушничког и етнички одбранашког новинарства. Отклонићемо административне препреке које се појављују при процесу верификације диплома образовних установа које функционишу у косовском систему и подстицати већу мобилност студената, а у складу са Берлинским процесом.

Промовисаће се и помагати сви видови културне и спортске размене, гостовања и презентација култура. У домену спорта, уклонићемо све препреке и забране које служе прављењу нових баријера између два народа и спречавају спортисте да на такмичењима учествују и побеђују.

Досадашња пракса извештавања већине провладиних медија о међуетничким односима на обе стране, доприносила је повећању неповерења и нетрпљивости. Стога ћемо инсистирати на креирању механизма који ће обезбедити пуну професионализацију и објективно извештавање медија на српском и албанском језику. Новинари морају имати пун приступ изворима информисања, без обзира одакле долазе. То би омогућило и транспарентност процеса нормализације и помирења два народа, што је до сада била његова највећа бољка.

Протокол о сарадњи у области образовања

Формирање заједничке радне групе са представницима међународне заједнице и влада у Приштини и Београду, са циљем лаког и једноставног међусобног признања универзитетских диплома уколико испуњавају академске и законске критеријуме, као и аутономију универзитета. Посебно решавања проблема непризнавања диплома Универзитета који се данас налази у северној Косовској Митровици од стране органа власти у Приштини. Отворити пут за несметано гостовање професора, предавача и студената у оба ентитета.

Протокол о сарадњи на пољу здравствене заштите и лечења становништва

Успоставиће се споразум између два фонда за здравствену заштиту и тиме омогућити лечење пацијената са Косова и Метохије у здравственим центрима у централној Србији и обрнуто. Регулисао би се начин рефундације између два Фонда за пружене здравствене услуге грађанима и грађанкама.

Имајући све ово у виду, сматрамо да је дошло време за помирења два народа и свеобухватну нормализација односа.

Екстремни ставови сакривени иза лажних националних интереса, у својој суштини су најчешће само покриће за пљачку и нелегално богаћење политичке мафије. Грађани Косова и Метохије као највеће проблеме виде криминал, корупцију и недостатак слободе кретања. Самим тим постојање нетранспарентног и лажног дијалога са досадашњим лидерима доприноси општем неповерењу и нетрпељивости.

Стога, позивамо представнике ЕУ и УН да преузму одговорност и омогуће суштинско помирење и нормализацију односа.

Спроводићемо дијалог два друштва, не дијалог неколицине појединца који сопствене интересе стављају изнад општих и националних.

Протоколи који произлазе из ове Декларације имаће јасне и испуњиве рокове за спровођење, са задужењима и одговорностима свих обавезаних страна, укључујући Београд, Приштину и међународну заједницу.

Нека ова Декларација буде основа будуће сарадње између српског и албанског народа, и нека њен дух помирења буде недељив са заједничком будућношћу два народа на Балкану и Европи.